

Kari Kangasharju

ABIGAILIN LAULU

Abigailin laulu
© Kari Kangasharju

Ulkoasu: R. Penttinen
Kustantaja: Mediapinta 2009

ISBN 978-952-235-136-4

Kahdeksantoista talven viimat ovat yrittäneet nujertaa minut sen jälkeen, kun juureni repäistiin irti. Jätettyäni sen maan, jossa olin kasvanut, lähdin vaeltamaan kohti Armenian vuoria. Ihminen ei ole suurempi kuin tuulen kuljettama linnun höyhen. Se voi vain hidastaa matkaansa takertumalla kiinni ruohonkorsiin, tai sitten höyhen voi heittäytyä tuulen siipien vietäväksi. Joka tapauksessa kulkija on suuremman voiman kuljetettavana, joka lennättää matkalaista kohti tuntemattomia maita.

Vuoret ovat jääneet kauas selkäni taakse. Nyt on valoisaa, vaikka on yö. Seison suon reunalla ja tunnen suopursun huu- maavan löyhkän. Kurki huutaa kostean sumuseinän takana. Linnun huuto ei ole tervetulon toivotus, vaan vihamielisen sotatorven soitto. Olen tunkeutunut suon asujan alueelle.

Käännyn ympäri ja palaan takaisin omia jälkiäni. Vesi tiri- see askelteni painon alla. Mieleni on raskas. Jalkani ovat jät- täneet kulkiessaan niin monia jälkiä, ettei kukaan kykene niitä lukemaan, mutta ajatukseni ovat lähteneet vaeltamaan samoja jälkiä uudelleen. Astelen huolellisesti koholla olevia mättäitä pitkin, koska huolimaton harha-askel saisi minut uppoamaan pohjattomaan suohon. Musta suon silmäke imaisisi minut elävänä suoraan tuonelaan. Silloin joutuisin niiden seuraan, joiden olen kuullut lepäävän näiden mättäiden alla. Monta kertaa matkani aikana tuonela on avannut ahaan kitansa niel- läkseen minutkin ennen aikaani, ennen kuin päivieni määrä on tullut täyteen. Turvemätäs painuu tuohisen jalkineeni alla,

ja viereisestä vesisilmäkkeestä alkaa pulputa ilmakuplia. En jää odottamaan uppoamista, vaan harppaan seuraavalle askelmalle.

Kierrän takaisin kuivalle hiekkaharjanteelle ja painaudun maahan harjun päällä, josta voin tarkkailla edessäni laskeutuvaa notkelmaa. Kärpästen ja sääskien häiritsevä lauma ei jätä minulle hetken rauhaa. Kylmä väristys puistattaa vielä selkääni ajatellessani, että voisin olla yksi niistä, jotka ovat jo vaipuneet unohduksen maahan, mutta jostakin syystä elämäni on säästynyt. Vasemmalla kyljelläni maaten vedän hiljaa nahkakotelosta nuolen ja asetan sen jänteelle. Hipaisen peukalolla nuolen tyvessä olevaa sulkaa, jonka on määrä ohjata nuoli oikeaan kohteeseensa. Jään odottamaan jousi edessäni maassa poikittain.

Edestäni oikealta kuuluu suhinaa ja risujen katkeilua. Jälleen tulee hiljaista, ja odotan hengittäen hiljaa. Harvakseltaan kuuluva varpujen kahina lähestyy. Jännitän jousen ja odotan. Ruskea lintu astelee polkuaan pitkin nokkien maasta syötävää. Nyt se on kohdallani. Irrotan pehmeästi sormeni jänteestä ja ajatuksillani saattelen nuolen maaliinsa. Lintu päästää hätäänntyneen kotkotuksen, ja siivet paukkuen se lentää rymisten läpi pensaikon päätyen lopulta hengettömänä hongan juurelle.

Kurki huutaa uudelleen, mutta vähän kauempana. Sen raaka huuto kouraisee sisältäni asioita, joiden luulin jääneen jo kauas taakseni.

Goosan-joki

Tunsin, miten se värjäytyistä langoista taidokkaasti kudottu verho, joka kätki sydämeni omilta silmiltäni, alkoi raottua. Sumun takaa silmieni eteen avautui kulkemani tie. Ihmettelen, miksi juuri minut oli valittu, vaikka olin vain yksi monista muista yhtä mitättömistä.

Kauan sitten, ennen matkani alkua äitini keinutti minua sylissään ja hyräili hiljaa korvaani: ”*Haben jakir li Efracjim...*” Tunsin olevani osa tuhat vuotta vanhaa kansaa. Hän oli kaunis nainen, jonka pitkät mustat hiukset valuivat ylitseni kuin vuoren seinämästä vuotava lähde.

Äitini oli orja, ja minä olin orjan poika. Asuimme Goosan-joen savisella rantamaalla Assyrian kuningasten valtakunnassa, jonka piti olla ikuisesti kestävä, mutta sen suuruus ja loisto riistettiin heidän käsistään meidän silmiemme edessä orjuutemme viimeisinä päivinä. Elimme Assyrian maassa yhdessä monien muiden heprealaisten orjien kanssa, jotka oli tuotu Samarian vuoristoalueelta. Tämä oli tapahtunut kauan sitten. Olin kuullut, että jo neljä sukupolvea oli syntynyt tämän murheellisen pakkosiirtolaisuutemme aikana.

Jokemme kiemurteli ruskean autiomaan keskellä. Joki-laaksossa kasvoi vihreää ruohoa ja pensaita, ja kasteluojat levittivät samaa elämän väriä niin kauas autiomaahan päin kuin vesi ja ojankaivajien voimat riittivät. Siellä, missä ihmisten jalat ja lukuisat eläinten sorkat sekä kärryjen pyörät olivat kuluttaneet ruohon pois, oli paljastunut savinen maa. Savi, jota oli joka puolella, muuttui sateiden aikana veteläksi,

mutta enimmäin aikaa maa oli kuivaa. Silloin tuuli nosti saven pölynä ilmaan. Tiesin jopa, miltä Goosanin savi maistui, koska pölyä tunkeutui suuhun asti.

Kuninkaamme oli nimeltään *Sin-shar-ishkun*. Kuulin paikallisten aikuisten puhuvan hänestä halveksivaan sävyyn, miten heikko hallitsija hän oli isäänsä *Ashurbanipaliin* verrattuna, mutta minulle tämä hallitsijamme riitti kuninkaaksi, joka täytti mielikuvitukseni.

Leikin usein toisten lasten kanssa kuningasta ja leijonaa. Joku meistä oli aina vuorollaan kuningas, joka seisoi hevosten vetämissä vaunuissa ja härnäsi keihäällään leijonaa. Peto yritti saada hänet putoamaan kärryistä.

Minua sekä kiehtoi että kammoksutti ajatus pedosta, koska yöllisissä unissani se vainosi minua. Piinaavinta oli odottaa, milloin peto hyökkäisi. Pedon näkymätön läsnäolo oli pahempaa kuin itse hyökkäys, koska usein hyökkäyksen jälkeen heräsin. Vasta aamun sarastus vapautti mieleni yön kauhuilta. Silti aurinkokaan ei ollut minun puolellani, koska se herätti minut raskaaseen työhön ja vahti koko vartiointikierröksensä ajan painostavalla kuumuudellaan, etten pääsisi pakenemaan tehtäviäni varjojen kätköihin. Yön pimeys kahlitsi sieluani, ja päivä rasitti ruumistani.

Yötä kammosin ja päivää halusin paeta, mutta molemmat jatkoivat piinaamistani vuorotellen. Kun päivä väsyi, niin yö jatkoi. Yön mennessä levolle päivä astui tuoreilla voimillaan sen tilalle vartiovuoroon. Minä itse en saanut levätä. Mutta vanki oppii ennen pitkää tuntemaan vartioinnin heikot kohdat. Heikoimmillaan vartiointi on vahtivuorojen vaihtuessa. Niin myös päivän ja yön vaihtaessa vuorojaan pääsin usein livahtamaan hetkeksi leikkimään toisten kanssa.

Kun aikuiset kuulivat meidän käyttävän leikeissämme kuninkaan nimeä, he tulivat kieltämään meitä. En ymmärtänyt,

miksi. En ollut koskaan nähnyt kuningasta, mutta hänen sotilaitaan liikkui säännöllisesti meidänkin jokemme varrella.

Orjien tehtävänä oli hoitaa viljelyksiä ja kaivaa kaste-luojia. Jotkut kantoivat tiiliä ja laastia rakennuksia varten, mutta minä työskentelin äitini kanssa enimmäkseen vesiojien varsilla. Kuljin töissä yhdessä äitini kanssa siihen asti, kunnes saavutin kahdentoista vuoden iän. Patosimme vettä, avasimme toisia patoja ja näin ohjasimme vettä niihin ojiin, joissa sitä tarvittiin.

Joen rannalla oli mielenkiintoista päästä käymään, koska vastarannan tiellä näin usein ratsujoukkoja. En tiennyt sen arvokkaampaa näkymää kuin kiiltäväkarvaisilla hevosilla ratsastavat sotilaat. Taitavalla käsittelyllään he saivat pidettyä hallinnassa hevosten voiman, joka oli piilossa värähtelevien lihasten alla.

Goosanin asukkaiden kielellä ratsu oli *sisu*. Ihailin kaikkia sen ominaisuuksia: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja sitkeyttä. Halusin itse olla samanlainen. Vaikka yhdeksänvuotiaana en ollut vielä yhtä vahva kuin aikuiset miehet, nämä ominaisuudet olivat kuitenkin sisälläni odottamassa pääsyä näkyviin.

Silloin, kun oli mahdollisuus, livahdin leikkimään toisten lasten kanssa savimökkien ja kaisloista tehtyjen majojen, *mu-diften* välisille tomuisille kujille. Kerran olimme taas leikkimässä ratsujoukkojen sotaa. Toiset olivat hevosia, jotka kantoivat selässään sotilaita ja nämä taisteluparit yrittivät kaataa toisiaan. Minä olin ratsu, *sisu*. Juoksin kohti vihollisratsua, ja meidän ratsastajamme iskivät puumiekkansa yhteen. Selässäni ollut poika putosi huutaen maahan saatuaan puumiekan iskun ranteeseensa. Samassa minuunkin osui. Puumiekka osui otsaani, mutta en tuntenut sillä hetkellä kipua, ainoastaan vihaa. Vuotava veri sumensi toisen silmäni, mutta painoin pääni kumaraan ja hyökkäsin raivon vallassa edessäni olevan

ratsukon kimppuun. Kaadoin hevosena olleen pojan ja hypäsinkin hänen selästään pudonneen pojan päälle. Tartuin hänen vaatteisiinsa ja hakkasin häntä maata vasten. Vertani tippui hänen kasvoilleen. Sinä päivänä meistä tuli parhaat kaverit.

Pojan nimi oli Menahem. Hän oli vuoden minua nuorempi. Hän oli meistä paras miekankäsittelijä, ja minusta tuli vähitellen vahva ja nopea kantaja. Siitä lähtien me muodostimme taisteluparin. Hänkin kulki äitinsä mukana kaivamassa kasteluojia, mutta harvoin saimme työskennellä lähietäisyydellä. Kehittelimme Menahemin kanssa tavan viestittää, jolla pystyimme välittämään sanomia toisillemme niin kaukaa kuin vain saatoimme nähdä toisemme. Lyhyt, terävä vihellys oli huomiomerkki. Sitten näytimme käsimerkillä, mitä halusimme kertoa toisillemme. Sotilaiden tai vartijoiden läsnäollessa emme tietenkään uskaltaneet viheltää. Joskus orjia hakattiin ruokokepeillä.

Kun ojaa kaivaessa löysin vesimyyrän pesän, sain viestitettyä sen Menahemille, vaikka hän oli kaukana minusta. Viittomalla varoitimme heti, jos näimme vartijan lähestyvän. Oma viittomansa oli myös sanomalle, että tapaisimme illalla ulkona.

Menahem asui kaupungin reunalla sijaitsevan kylämme toisella laidalla. Hänen isänsä kulki niiden orjien joukossa, joiden tehtävänä oli kuljettaa savea muotteihin kuivumaan. Ei hän ollut oikeasti Menahemin isä, vaan kuulin puhuttavan, että kaverini oli assyrialaisen sotilaan äpärä. Samaa kuulin kyllä melkein kaikista muistakin orjien lapsista, mutta äitini kertoi, että minä olin hänen heprealaisen miehensä poika. Minulla ei ollut kuitenkaan isää, koska hän oli kuollut miekkaan enkä tiedä, olinko vielä edes syntynyt silloin. Hän oli kuitenkin sanonut äidilleni, että jos he saavat joskus pojan, hänen nimensä on Jashub. Siitä tuli minun nimeni.

Monesta muustakin perheestä oli isä tapettu. Äiti lähetti minut usein töiden jälkeen yksin kotiin ja hän itse joutui jäämään vielä jonnekin. Käytin ne tilaisuudet hyväksi viettämällä aikaa toisten orjalasten kanssa. Leikkimme muuttuivat yhä vakavammiksi. Vakoilimme paikallisia asukkaita, jotka asuivat savitiilisissä taloissa ja samalla jouduimme varomaan meille vihamielisiä lapsijoukkoja. He heittelivät meitä orjia kivillä ja hakkasivat, jos he saivat kiinni jonkun, mutta me kostimme heille ja haimme toisistamme turvaa. Meidän välillemme oli syntynyt näkymättömät rajat, joita kumpikaan osapuoli ei halunnut ylittää. Olin huomannut, että myös kylän koirilla oli samanlaiset näkymättömät rajat ja jokainen koira oli vahvempi omien rajojensa sisällä kuin ulkopuolella.

Minulla oli myös paljon nuoremmat sisarukset, veli ja sisko, mutta he asuivat isoäitini *mudifissa*, koska hänen ei tarvinnut tehdä pellolla töitä, vaan hän palveli erään vartijan perheen talossa. Ihmettelin, miten isäni saattoi olla myös heidän isänsä, jos hän oli kuollut ennen syntymääni ja nämä olivat minua paljon nuorempia. Jos minä en ollut nähnyt isää, niin miten he olisivat voineet nähdä hänet? Vai oliko isä jossakin piilossa? Siinä tapauksessa olisin halunnut löytää hänet. Joskus jäin miettimään näitä pitkäksi aikaa, mutta en uskaltanut kysyä äidiltäni. Veljelläni ja siskollani oli kihara musta tukka, mutta minun hiukseni olivat tummanruskeat niin kuin isälläni oli ollut.

Yksi suosituimmista leikeistäni oli kivien linkoaminen nahkaremmistä tehdyllä lingolla. Yksin ollessani käytin siihen paljon aikaa, ja toisten poikien kanssa kilpailimme usein, kuka saa ensin osuman kiven päälle laitettuun savikokkareeseen. Hyödynsimme tätä taitoa rottien ja vesimyyriä tappamiseen ja vihamielisten koirien karkottamiseen. Kuljetin linkoa mukanani piilossa vaatteitteni alla, koska ase toi helpotusta turvattomaan olooni.

Eräänä ratkaisevana iltana sinä keväänä, jolloin olin tullut kahdentoista vuoden ikään, astuin ulos kaislamajasta ja odotin silmiäni tottuvan pimeään. Lännen taivaan tummansininen hohde pimeni nopeasti. Kohta ainoita valoja olivat taivaan tähdet ja savimökeistä kajastavat öljylamppujen valot. Olin saanut päivällä Menahemilta viestin, että tapaisimme sovituksessa paikassa.

Sovitin askeleeni tutulle polulle ja tunnustelin jaloillani sen mutkittelevaa reittiä. Paljaista jaloistani ei lähtenyt juuri mitään ääntä, ja sekin vähäinen rapina peittyi yökaskaiden unettavaan sirytykseen. Jokin kasvi antoi kukkiensa makean aromin vuotaa yöilmaan. Siihen sekoittui likaojan löyhyä, jonka vierustaa polku seurasi. Ihan kuin hajut olisivat voimakkaampia yöllä kuin päivällä. Saavuin käppyräisen puun luokse, kiersin sen ympäri laajan kaaren varmistaakseni, ettei muita ollut lähellä ja istuuduin maahan odottamaan. Keskityin kuuntelemaan yön ääniä. Yritin laskea, monenko sammakon kuulin kurnuttavan, mutta niitä oli vaikea erottaa toisistaan.

Minulla oli salainen kyky, jota en uskaltanut paljastaa aikuisille. Osasin laskea. En olisi saanut hallita sellaista taitoa, mutta olin kuunnellut salaa, miten kauppiaat, kirjurit ja työnjohtajat laskivat kananmunia, vehnämittoja ja savitiiliä. Taateleita laskettiin samoilla sanoilla. He kuljettivat numeroita eteen ja taaksepäin, lisäsivät ja vähensivät. Se kaikki tuli minulle vähitellen tutuksi. Se oli lopulta yhtä helppoa kuin askelten ottaminen eteen ja taaksepäin. Ensin olin opetellut laskemista pienillä kivillä, joita olin kuvitellut savitiiliksi. Sitteen opin kuvittelemaan mielessäni pienet kivet. Sen jälkeen opin laskemaan ajatuksissani ja jopa silmät suljettuina!

Havahduin mietteistäni, kun joku mies kulki muutaman sylen mitan päästä ohitseni, pysähtyi läheisen savitiilisen talon luo ja koputti hiljaa oveen. Ovi avautui, ja hän häipyi

sisään. Tuli jälleen hiljaista. Ajattelin, että tapaamisemme oli peruuntunut, mutta sitten joku lähestyi pimeää polkua pitkin. Kuulin sormien napsauksen, ja hän pysähtyi etäälle. Vastasin sovitulla napsautuksella, ja sitten askeleet lähenivät.

”Kuningas on pelkuri!” Menahem tuli luokseni ja alkoi selittää hengästyneenä. ”Hän antoi jonkin kapinajoukon mennä vapaasti Niniveen, eikä hän edes yrittänyt taistella vastaan”, Menahem kertoi, mitä oli kuullut jostakin.

Ruumistani värisytti, koska yö oli viileä. Katselin kissan hahmoa, joka kulki äänettömästi läheisen talon seinän viertä. Toinen kissa oli juuri poistunut näkyvistä toisen rakennuksen taakse. Nämä yön hiljaiset kulkijat välttelivät toistensa kohtaamista, mutta joskus niiden hillitty voima purkautui raivoisaksi tapeluksi.

”Luuletko, että kuningas vaihtuu?” kysyin ymmärtämättä, mitä oli tapahtunut. Tunsin vereni lämpenevän.

”En tiedä, mutta kuulin, että Assyrian kaupungeissa on taisteltu ja monia on kuollut”, Menahem puhkui innosta.

Elämämme oli niin puuduttavaa, että mikä tahansa muutos tuntui innostavalta. Emme tienneet, että kuningas oli vienyt armeijansa etelään Babyloniaan, ja sillä aikaa hänen kotimaassaan oli puhjennut kapina. *Sin-shar-ishkun* oli palannut takaisin, mutta hän oli antautunut kapinallisille ilman taistelua, ja nämä saivat edetä vapaasti kenenkään estämättä pääkaupunkiin Niniveen. Kapinaan nousseiden taistelijoiden päällikkö oli noussut siellä valtaistuimelle. Ymmärsimme vain, että taistelut olivat alkaneet sen maan sisällä, jossa asuimme, mutta joka oli meitä kohtaan vihamielinen ja vieraalta tuntuva. Olimme kenen tahansa puolella, joka taisteli meidän orjuuttajiamme vastaan.

Aamulla olin pettynyt, kun aurinko nousi yhtä lohduttomana kuin ennenkin, eikä missään näkynyt muutoksen merk-

kejä, vaikka illalla olimme olleet täynnä innostusta. Luulin, ettei minun olisi enää tarvinnut palata kasteluojille, mutta niin vain seisoin siinä ojan päässä, mihin asti olin kaivanut edellisenä päivänä.

”Kaivat ojan valmiiksi tämän päivän aikana. Muuten sinusta ei ole mitään hyötyä, samarialainen äpärä!” työnjohtaja ärjäisi minulle ja piirsi ruokosauvallaan maahan pitkän pölyisen viivan ojalinjaksi.

Kumarsin hänelle ja tartuin lapioon. Minusta tuntui, että hän epäili minua jostakin, vaikka en keksinyt, mistä. Jostakin syystä siitä aamusta alkaen kaikki työt piti saada valmiiksi aikaisempia suunnitelmia nopeammin. Mies kietoi alas valahtaneen päällinansa liepeen kaulansa ympärille ja kiirehti juosten seuraavaan työkohteeseen. En ollut koskaan nähnyt hänen juoksevan.

Vilkaisin pilvettömälle taivaalle, huokaisin syvään ja painoin lapion terän vielä syvempään. Ensin oli vaaksan verran kovaa ja pölyävää savea. Sen alla alkoi kosteampi ja pehmeämpi savi. Lähimmän suuren ojan veden pinta oli samalla tasolla kuin kostea, tumma savi.

Ojaa piti kaivaa neljä lapion terää leveästi, kaksi keskivii-van oikealta ja kaksi vasemmalta puolelta. Etenin takaperin kasvot kaivettuun ojaan päin. Kahdesta asiasta olin iloinen, lapion terästä ja kovapohjaisista sandaaleistani. Kaikki muu olikin sitten murheen aihetta. Laitoin jalkani lapion terän puista yläreunaa vasten, polkaisin alaspäin, sitten hyppäsin painollani terän päälle jalat molemmin puolin vartta. Väänsin varresta taaksepäin ja nostin savikokkareen sivuun. Syvempänä olevaan tummaan saveen terä upposi kevyemmin, mutta kostea maa oli tiukemmassa vääntää irti ja se oli raskaampaa nostaa. Vääntäessä siitä kuului hörppäävä ääni tai maiskaus kuin syödessä. Lapiro oli kuin jättiläismäinen lusikka, jolla

lusikoin puuroa suuhun. Nyt oli jo kylläinen olo enkä olisi jaksanut syödä enempää.

Kolmannen lapioterän syvyydestä vain painelin ja väänsin saviannokset irti ja jätin ne siihen. Kaivettuani jonkin matkaa palasin takaisin, hyppäsin ojan pohjalle nyt kasvot menosuuntaan ja poljin lapiion terää vaakatasossa ja nostelin irtonaiset savilohkareet ojan reunalle, vasemmalle puolelleni.

Olin heinäsirkan kokoinen orja, joka syötti lusikalla valtavaa jättiläistä. Kuvittelin sen suun tulevan niin täyteen puuroa, että se melkein tukehtui siihen. Sain hetken levähtää. Jättiläinen kakisteli ja nieli ja sai lopulta suunsa tyhjäksi. Sitten se avasi suunsa taas ammolleen ja oli vailla lisää ruokaa. Kun kuiva pintasavi alkoi janottaa sitä, menin ojan pohjalle lapioidmaan kosteaa savea sen suuhun.

Minuakin alkoi janottaa. Olin ottanut aamulla mukaani vain pienen vesileilin, koska lapsellisesti olin luullut, että uuden kuninkaan armeija tulisi pian hakemaan minut pois orjan työstä. Joka lapiollisen myötä toiveeni valui kuivaan saveen, ja vesileilini tyhjjeni janoiseen suuhuni.

Mistähän nahasta sandaalini pohjat oli tehty? Ehkä härän niskasta tai koiran selkänahasta. Ei, kyllä härän nahka on paksumpaa. Härkä jaksaa vetää auraa, koska se kävelee niin hitaasti ja se johtuu siitä, että se on niin raskas. Samalla tavalla minäkin jaksoin, kun liikuin hitaasti ja tasaisesti. Härän painolla painelin lapiota maahan ja härän kylkivoimilla väänsin harkot ylös ojasta. Härkä on vahva, koska sen kylki on niin leveä.

Jokainen hikipisara, joka tippui otsaltani maahan, oli hukkaan mennyttä vettä. Sitä ei saisi enää tuhлата. Kohta hiki loppui, ja kylmä puistatus helpotti kuumaa oloani. Oja oli jo pitkällä. Työni muuttui helpoksi, kun keksin ottaa ystäväkseni talon kokoisen jättiläishärän, jonka suurella auralla oja avau-

tui ilman lapiotyötä. Oli helppoa kävellä perässä, kun aura teki syvää ojaa, eikä minun tarvitsisi enää koskaan kaivaa lapiolla. Kävelemällä matka joutuu nopeammin kuin kaivamalla.

Äiti oli aina muistuttanut, että kasteluojan vettä ei saanut juoda. Olisin halunnut ainakin kastella sillä itseni, mutta vesi oli kaukana enkä uskaltanut lähteä sinne asti kesken työn. Uutta ojaa kaivettaessa jätettiin yleensä pieni kaivamaton kohta padoksi, joka avattiin vasta myöhemmin. Siksi kaivamassani ojassa ei ollut vielä vettä.

Jos olisin ollut vain nuori poika, en olisi jaksanut, mutta minulla oli *sisun* ominaisuudet. Kameli kestää pitempään janoa, mutta en halunnut olla kameli, koska se on ruma ja haisee pahalle. Pölypilven saattamana ratsut tulivat aina jostakin kaukaa. Niiden lihakset kiittelivät märkänä hiestä ja muistin, miten herkullisen kuuloisesti ne hörppivät janoisina vettä, jonka jälkeen ne olivat taas valmiita jatkamaan matkaansa jonnekin.

Yritin avata suuni, mutta kieleni tarttui kitalakeen ja huuleni halkesivat. Aurinko ei tuntenut armoa. Se ei enää katsonut minua ylhäältä päin halveksien, vaan ivallisesti se oli kääntynyt alemmaksi kurkistamaan kasvojani nähdäkseen, miten väsyneeksi ihminen voi tulla.

Polkaisu, vääntö, nosto ja sen samaa loputonta toistamista. Minua janotti yhä enemmän. Olin katsellut usein, kun elämä virtasi ulos vuohesta tai lampaasta. Elämä poistuu samalla, kun paksu, punainen veri pulppuaa kaulasta janoiseen hiekkään. Eläin heikkenee nopeasti, ja lopulta sen silmien kirkaus sammuu. Minun vereni oli tallessa, mutta voiko elämä silti vuotaa minusta ulos, vähitellen kuin nahkaisesta vesilei- listä, joka tihkuu pienestä halkeamasta?

Päätin väsyttää auringon ennen kuin se itse onnistuisi voitamaan minut. Aika oli minun puolellani. Voin liikkua hitaam-

min, mutta aurinko kulkee koko ajan samaa nopeutta. Lopulta se joutuu vaipumaan maan sisään. Se oli ainoa toivoni.

Putosin maahan polvilleni ja oksensin, mutta olin kääntänyt selkäni auringolle, ettei se näkisi heikkouksiani. Tartuin lapion varteeseen ja ponnistin itseni ylös. Puiseen terään kiinnitetty terävä vaskinen levy poltti sormiani, kun kokeilin, miten paljon aurinko oli kuumentanut sitä. Terä piti jäähdyttää kaimalla märkää savea.

Yllättäen huomasin, että ojaa oli syntynyt monen sylen pituisesti sen jälkeen, kun viimeksi olin katsonut sitä enkä millään muistanut kaikkia ajatuksia, joita olin ajatellut sinä aikana. Minua murehdutti, koska en pystynyt laittamaan ajatuksia talteen. Ne lentävät pois sitten, kun ne unohdetaan, mutta joskus ne saapuvat takaisin kuten kyyhkyseläimet, jotka palaavat kotiorsilleen.

Sydämen syke tuntui kuumeisilla huulillani. Päätäni kihelmöi, oloni muuttui ihmeellisen kevyeksi, ja kuumuus huimahti korvissani kuin suuret aallot, joita myrskytuuli joskus nosti joen leveillä selänteillä. Kylämme kohdalla joki oli kapea ja mutkainen, ja sen aallot vain liplattivat pieninä, mutta olin kulkenut joskus kauas joen vartta, jossa se leveni järveksi. Siellä olin nähnyt suuria aaltoja.

Sumua oli noussut kaikkialle, ja muutenkin maisema näytti vieraalle. Ehkä aurinko peittyisi usvan taakse, ja minä selviäisin voittajana keskinäisestä kisastamme.

Vettä ei saisi valuttaa kasvoille, vaan se pitäisi säästää juotavaksi. Tosin sain sitä vähän suuhunkin, ja kasvoille valuesaan se lohdutti minua. Olin joskus ajatellut, että Menahemin nimi tarkoitti lohduttajaa, mutta nyt vasta ymmärsin sen. Hän oli polvillaan vierelläni ja valutti nahkaleilistä vettä kasvoilleni.

”Jashub, sinun pitää nousta! Et voi jäädä tähän. Jäisit niiden jalkoihin.”

Käännyn kyljelleni ja oksensin. Menahem otti minua kainaloiden alta ja alkoi raahata minua sivummalle. Nousin seisomaan häneen tukeutuen. Lähdimme kävelemään kohti sitä *mudifia*, jossa asuimme. Äitini tuli myös, ja yhdessä kuljimme majalle päin. Oli tullut pimeä. Jostakin kuului ihmisten huutoja, ja koirat haukkuivat kiivaasti joka puolella. Ihmettelin sitä meteliä.

Viikon seitsemäs päivä oli jo alkanut silloin, kun toiset olivat lähteneet etsimään minua. Vaihduani puhtaat vaatteet lähdimme heimomme vanhimman luo, joka oli nimeltään Netanel. Hän asui poltetuista tiilistä tehdyssä talossa kylämme keskellä. Kulkiessamme sinne äidin ja Menahemin kanssa huomasimme, että meteli oli laantunut, mutta kauempana paikallisten maan asukkaiden alueelta näkyi tulen loimotusta. Juoksevien ihmisten mustia varjoja kuvastui liekkejä vasten.

Tunsin vielä oloni huonoksi, mutta en paljastanut sitä toisille, koska en halunnut jäädä pois sieltä, mihin muutkin menivät. Saavuimme tiilimuurin suojaamalle pihalle. Talon seinustalta nousi seisomaan suuri eläin, joka käveli hitaasti meitä kohti. Tuttavallisesti se heilutti meille häntäänsä. Sen perässä pyöri puolenkymmentä tuuheaturkkista pentua. Kolutimme ovea, ja hetken kuluttua joku avasin sen meille.

Harvoin pääsee siirtymään niin nopeasti aivan toiseen maailmaan kuin silloin tapahtui. Suuri huone kylpi lämpimässä lampun liekin valossa. Ympäri huonetta oli istumassa kaiken ikäisiä ihmisiä aterioidessa, mutta enimmäkseen joukossa oli naisia ja lapsia.

Huoneen hämärästä päädyistä kuului laulua. Se nousi tyhjästä kuin kylmä lähteen vesi syvältä maan pimennosta, juoksi pienenä hapuilevana purona kadoten taas piiloon ja nousi

uudelleen esiin voimakkaampana. Vesi alkoi kihota myös silmiäni lähteestä, koska sävelien puro virtasi mutkitellen minua kohti. Se näytti ensin menevän ohitseni, mutta kohdallani se sukelsi suoraan sydämeeni sisälle jostakin halkeamasta. Olin yhtäkkiä yksi niistä lukuisista tähdistä, joita esi-isämme Abraham katseli vieraan maan taivaalla silloin, kun hän oli lähtenyt jonnekin tietämättä, minne oli saapuva. Olin Jaakobin yksinäisellä leirinuotiolla hänen paetessaan henkensä edestä tietämättä, mihin hänen kulkunsa oli johtava. Olin kipinä, joka lensi yötaivaalle paimentolaisen nuotiosta, vapaan ja ylpeän paimentolaisen, jota ei kukaan omista eikä käske, joka ei kylvä, ei leikkaa, ei kuoki eikä kannu huolta pelloistaan.

Olimme *heprealaisia*, ”niitä, jotka tulivat toiselta puolelta”. Tulimme muualta emmekä voineet palata takaisin. Emme kuuluneet tännekään, joten meidän oli mentävä jonnekin muualle. Tiesin varsin hyvin, että en kuulunut tähän maahan ja halusin päästä täältä pois, mutta en tiennyt, minne. Samalla minussa heräsi kaipaus palata takaisin sinne jonnekin, josta olimme lähteneet kauan sitten. Jos tällä matkalla voi kokea jonkin kodikseen, sitä oli se hyvä olo, jonka laulu herätti. Vihdoin ymmärsin, miksi nimeni oli Jashub. Se tarkoittaa ”hän tulee palaamaan takaisin”. Onneksi silloin en tiennyt, että koskaan en tulisi palaamaan.

Yhtä huomaamatta kuin oli alkanut, laulu vaimeni ja puro sukelsi piiloon huoneen hämäärään nurkkaan. Minullekin tuotiin syötävää, mitä oli jäljellä juhla-ateriasta. Isoäitini ojensi käteeni vehnäleivän, nisun, joka oli letitetty kolmella punoksella ja paistettu kivien päällä kullanuskeaksi. Olimme oppineet tekemään sapattileivän tämän näköiseksi jo kauan sitten kotimaassamme. Joku näppäili harppua. Tartuin leipään molemmin käsin ja haukkasin suuren palan. Pureskelin kauan jokaista palaa, jotta syömistä riittäisi mahdollisimman kauan.